

brieven van J. A. Wormser (8), H. de Cock (8), S. van Velzen (8), A. Brummelkamp (9), A. C. van Raalte (9); stukken met betrekking tot de gebeurtenissen in de Afgescheiden gemeente van *Amsterdam*, bekend als de "Amsterdamse twist"; Handelingen van de provinciale vergaderingen van de Afgescheiden gemeenten in *Noord-Holland* van 5 augustus 1837 tot 21 februari 1840. Uitvoerige annotatie en een inleiding begeleiden de meeste documenten. In het algemeen wordt waardevol materiaal geboden, zeker over de hierboven al genoemde "Amsterdamse twist"; wij hopen dan ook dat dr. Smits nog lang in de gelegenheid zal zijn om te reizen, te verzamelen en te publiceren.

Bij het uitgeven van documenten is het wél zo, dat men graag in debat zou willen treden met de verzamelaar: waarom dit wel en dát niet, waarom dit zó en dat zus. Hierbij komt in het onderhavige geval dat voor de onderzoeker in Nederland de bewuste archieven in de U.S.A. niet zo gemakkelijk te raadplegen zijn en men er op moet vertrouwen dat in een verzamelwerk een verantwoorde selectie wordt geboden. Nu willen wij - dr. Smits kennende - dit laatste gaarne geloven en tóch een vraag stellen.

Waarom niet gewerkt aan de hand van een inventaris van de archieven van *Central College* in Pella? Dat zou het voordeel hebben gehad dat de raadplegers in Nederland een zo volledig mogelijk beeld hadden gekregen van wat er in Pella te vinden is én het had de samensteller gedwongen zijn keuze stuk voor stuk te verantwoorden.

Men kan hiertegen inbrengen: wellicht zouden dan méerdere delen nodig zijn geweest! Maar ieder document is toch niet even belangrijk en er kan in veel gevallen toch worden volstaan met een samenvatting? Zo lijkt mij de opname van beroepsbrieven, de autobiografische schets, een facsimilé van de acte van Afscheiding van Genderen e.d. niet geheel opportuun.

Verder: nuttig lijkt mij de opname van de notulen van de Provinciale Synoden van Noord-Holland, jammer dat wij van de andere in Pella bewaarde notulen van dergelijke vergaderingen (t.w. Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland) alleen via verwijzingen en samenvattingen (o.a. in deel 2) te weten komen.

Als bijlage bij deze boekbespreking geven wij voor de lezers van *DNK* een beknopt overzicht van wat er in de archieven van *Central College* te Pella (Iowa) te vinden is onder het hoofd: "Personal letters and papers". Wij geven een nederlandse samenvatting van een *Central College*-overzicht uit 1977: de Romeinse cijfers zijn de catalogus-nummers van het Pella-archief.

1. Barendregt, Hendrik. reisbrief 1846.	I
2. Beard, Robert. 10 brieven (na 1870).	II
3. Bilderdijk, Willem. 2 brieven (1 ongedateerd, 1 uit 1832).	III
4. Bousquet, A. E. Dudok. 4 brieven 1839 - 1844. Boek met herinneringen.	IV
5. Bousquet, P. H. 34 brieven.	V
6. Brandt, Sara Maria. Brieven, testament enz. 12 nrs.	VI
7. Brummelkamp, Anthony. 14 brieven 1838 - 1844.	VII
8. Budding, Huibert Jan. 15 brieven 1835 - 1844.	VIII
9. Callenbach, C. C. 1 brief 1844.	IX
10. Capadose, Abraham. 1 brief 1844.	X
11. Clercq, Willem de. 3 brieven 1839 - 1840.	XIII